

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

УДК 796.332:796.015/796.093.426(477.54)

РЕБАЗ СЛЕМАН

Харківська державна академія фізичної культури

Техніко-тактична підготовленість команди «Геліос» м. Харків за перше коло XXIII чемпіонату України з футболу в першій лізі 2013–2014 рр.

Анотація. Мета: визначення модельних характеристик командної техніко-тактичної підготовленості команди, яка бере участь у чемпіонаті України першої ліги. **Матеріал та методи:** дослідження проводилися за допомогою методу експертного оцінювання. У якості експертів були задіяні 5 фахівців футболу. **Результати:** проаналізовано середні значення зареєстрованих величин за 10 ігор. Аналізуються різні техніко-тактичні дії та їх відсоткове співвідношення в загальній структурі гри команди, статистика за 20 ігор, а також окремі показники гри команди «Геліос» м. Харків. **Висновки:** отримано кількісні та якісні показники (коефіцієнт браку) як за командними техніко-тактичними діями, так і окремо кожного техніко-тактичного прийому. Отримані характеристики дозволяють вносити корективи в навчально-тренувальний процес даної команди для удосконалення спортивної майстерності

Ключові слова: техніко-тактичні дії, загальна кількість дій, коефіцієнт браку, відсоткове співвідношення різних техніко-тактичних дій у загальній структурі гри команди.

Вступ. Не викликає сумнівів пріоритет вітчизняних фахівців у побудові модельних характеристик змагальної діяльності у футболі [3; 4; 7]. На сьогодні під час розробки кількісних показників, які характерні для заданого рівня спортивної майстерності, можна виділити три різних підходи [5; 6]. Перший – пов'язаний з простим усередненням даних провідних спортсменів з зазначенням індивідуальних відмінностей чи діапазону можливих коливань. Другий підхід пов'язаний з вивченням значної сукупності спортсменів різної кваліфікації, встановленням залежності між рівнем спортивної майстерності та динамікою змін того чи іншого показника. Третій підхід передбачає одержання у окремих видатних спортсменів при реєстрації максимально доступних величин того чи іншого показника, які використовуються в якості модельних характеристик. За різницею між даними, які отримані у конкретного спортсмена, та модельними величинами виявляються резерви подальшого удосконалення.

Характерними рисами технічної майстерності найсильніших футболістів є: вміння точно та своєчасно виконувати будь яку передачу при обмеженні часу та простору, висока точність ударів по воротах, відмінна гра головою, висока точність прийому м'яча будь якою частиною тіла в складних ситуаціях, на високій швидкості та з обов'язковим просуванням, володіння широким арсеналом засобів обведення суперника, відборів і перехоплень м'яча [1; 2; 8].

Таким чином, очевидна необхідність подальшого вивчення проблеми особливостей техніко-тактичної підготовленості кваліфікованих футболістів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно зі Зведеним планом НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темою 2.3 «Науково-методичні основи удосконалення системи підготовки спортсменів у футболі з урахуванням особливостей змагальної діяльності»; згідно з переліком пріоритетних тематичних напрямків наукових досліджень та розробок на 2013–2015 рр. Харківської державної академії фізичної культури за темою: «Науково-ме-

тодичні основи тренувального процесу та змагальної діяльності», а також відповідно до Ініціативної теми НДР кафедри футболу та хокею Харківської державної академії фізичної культури на 2011–2015 рр. «Оптимізація навчально-тренувального процесу футболістів різної кваліфікації».

Мета дослідження: основною метою дослідження було визначити модельні характеристики командної техніко-тактичної підготовленості команди, яка бере участь у чемпіонаті України першої ліги для подальшого удосконалення та корекції учбово-тренувального процесу.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилися за допомогою методу експертного оцінювання. У якості експертів були задіяні 5 фахівців футболу. Серед них: один майстер спорту з футболу, один – кандидат у майстри спорту, інші були гравцями професійних футбольних команд. Усі фахівці у минулому працювали з професійними та аматорськими командами з футболу в якості тренерів. З числа експертів: один професор; один кандидат педагогічних наук, доцент; два кандидати наук з фізичного виховання, доценти кафедри футболу та хокею; один аспірант кафедри футболу та хокею Харківської державної академії фізичної культури. Якщо під час реєстрації змагальної діяльності команди «Геліос» м. Харків виникали дискусійні питання, вони вирішувалися більшістю голосів. Під час проведення педагогічних спостережень сама методика припускала взаємний контроль показників змагальної діяльності, що дозволяло отримувати більш об'єктивні дані. Так, один з фахівців підраховував загальну кількість передач, а інший у цей же час на диктофон набалакував, які конкретно гравці (№ гравця) та яку за напрямком та дистанцією передачу було виконано.

Командою «Геліос» м. Харків у чемпіонаті України 2013/2014 рр. у першій лізі було зіграно 20 матчів (10 на своєму полі та 10 виїзних), з них 15 першого кола та п'ять другого колу. Було набрано 20 очок і команда посіла 15 місце з 16 команд. Команда «Геліос» м. Харків здобула 4 перемоги, 9 нічиїх, 8 поразок. Командою «Геліос» м. Харків забито 16 голів, пропущено 29.

Результати дослідження та їх обговорення. У табл. 1 представлено показники техніко-тактичної

dx.doi.org/10.15391/sns.v.2014-5.013

© РЕБАЗ СЛЕМАН 2014

Таблиця 1

Показники техніко-тактичної діяльності команди «Геліос» (Харків) за перше коло XXIII чемпіонату України з футболу в першій лізі (n=10), $\bar{X} \pm t$

№ з/п	Техніко-тактичні дії	Кількість позитивних у середньому за гру	Кількість негативних у середньому за гру	Коефіцієнт браку, %	Відсоток використання, %
1.	Прийом м'яча	77,1±3,37	19,4±1,46	20,2±1,5	13,0
2.	Короткі та середні передачі м'яча вперед	156,4±16,23	64,4±2,43	30,67±2,69	29,0
3.	Короткі та середні передачі м'яча назад и поперек	132,8±11,21	17,2±1,7	12,48±1,94	20,0
4.	Довгі передачі м'яча вперед	17,2±1,7	20,6±1,55	68,5±1,75	5,0
5.	Довгі передачі м'яча назад та поперек	4,0±0,95	6,4±0,74	64,16±4,61	2,0
6.	Одноробства вгорі	33,7±1,52	23,8±1,5	41,3±1,86	7,5
7.	Обведення суперника	16,2±2,3	12,7±1,8	43,9±2,57	4,0
8.	Перехоплення м'яча	26,2±2,24	10,7±1,28	29,2±2,71	5,0
9.	Відбори м'яча	26,7±2,3	27,8±1,54	51,4±2,71	7,4
10.	Удари по воротах ногою	3,1±0,45	4,8±0,62	60,39±4,33	1,0
11.	Удари по воротах головою	1,22±0,36	2,0±0,5	61,5±10,77	0,4
12.	11-метрові штрафні удари	-	1,5±0,5	100	0,2
13.	Штрафні удари у зоні атаки	1,75±0,36	2,28±0,35	51,11±11,07	0,5
14.	Кутові удари	3±0,61	3,8±0,75	55,27±5,3	1,0
15.	Вкидання м'яча з-за бічної лінії	23,2±2,01	5,7±0,53	20,24±2,25	4,0
16.	Позитивних та негативних ТТД	525±24,26	244,9±6,07	32,06±1,43	100
17.	Усього	770±21,99		32,06±1,43	100
18.	Коефіцієнт ефективності	67,94±1,43		32,06±1,43	-

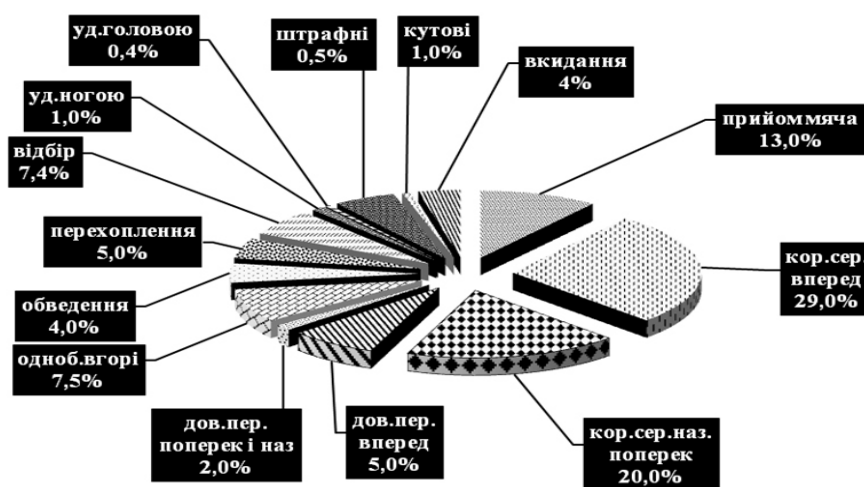

Рис. 1. Відсоткове співвідношення різних техніко-тактичних дій у загальній структурі гри команди «Геліос» (Харків) за першу половину XXIII чемпіонату України з футболу в першій лізі, %

Таблиця 2

Порівняльні показники коефіцієнту браку виконання техніко-тактичних дій команди «Геліос» м. Харків за XX та XXIII чемпіонати України з футболу в першій лізі

№ з/п	Техніко-тактичні дії	Коефіцієнт браку, % за XX чемпіонат, $X \pm m$ (n=11)	Коефіцієнт браку, % за XXIII чемпіонат, $X \pm m$ (n=10)	p
1.	Прийом м'яча	21,84±1,3	20,2±1,5	>0,05
2.	Короткі та середні передачі м'яча вперед	36,6±2,31	30,67±2,69	>0,05
3.	Короткі та середні передачі м'яча назад і поперек	13,7±1,27	12,48±1,94	>0,05
4.	Довгі передачі м'яча вперед	64,17±2,16	68,5±1,75	>0,05
5.	Довгі передачі м'яча назад та поперек	56,3±6,33	64,16±4,61	>0,05
6.	Одноборства вгорі	46,77±1,81	41,3±1,86	<0,05
7.	Обведення суперника	42,83±2,21	43,9±2,57	>0,05
8.	Перехоплення м'яча	34,7±3,15	29,2±2,71	>0,05
9.	Відбори м'яча	58,6±2,66	51,4±2,71	>0,05
10.	Удари по воротах ногою	47,4±0,05	60,39±4,33	<0,01
11.	Удари по воротах головою	66,03±4,39	61,5±10,77	>0,05
12.	11-метрові штрафні удари	0	100	–
13.	Штрафні удари у зоні атаки	54,6±7,05	51,11±11,07	>0,05
14.	Кутові удари	56,2±7,38	55,27±5,3	>0,05
15.	Вкидання м'яча з-за бічної лінії	25,4±4,34	20,24±2,25	>0,05
16.	Усього:	35,62±1,56	32,06±1,43	>0,05

діяльності команди «Геліос» м. Харків за 10 домашніх ігор у XXIII чемпіонаті України з футболу.

Слід розглянути відсоткове співвідношення різних техніко-тактичних дій у загальній структурі гри команди (рис. 1). Найбільший вклад у загальну структуру гри команди «Геліос» м. Харків вносять короткі та середні передачі м'яча вперед – 29%, короткі та середні передачі поперек і назад – 20%, прийом м'яча – 13%. Дії, які визначають кінцевий результат гри – удари по воротах ногою та головою – складають відповідно – 1,0% та 0,4%.

Був проведений порівняльний аналіз коефіцієнту браку виконання техніко-тактичних дій команди «Геліос» за XX та XXIII чемпіонати України з футболу (табл. 2)

У більшості показників техніко-тактичних дій команди «Геліос» м. Харків за першу половину XXIII чемпіонату України з футболу помітна тенденція до зменшення (покращення) коефіцієнту браку в порівнянні з XX чемпіонатом. До таких дій відносяться: прийом м'яча, короткі та середні передачі вперед, короткі та середні передачі поперек та назад, перехоплення м'яча, відбори м'яча у суперника, удари по воротах головою, штрафні удари в зоні атаки, кутові удари, вкидання м'яча з-за бічної лінії та загальна кількість техніко-тактичних дій за гру. Але достовірно зменшився лише коефіцієнт браку при виконанні одноборств угорі.

Достовірно погіршилась якість виконання ударів

по воротах ногою. Також за час спостережень за домашніми матчами не було реалізовано не одного 11-метрового штрафного удару, на відміну від XX чемпіонату, коли всі 11-метрові удари, які були назначені у ворота суперника, завершалися взяттям воріт.

Серед командних показників були зареєстровані показники різних видів атакуювальних та оборонних дій та їх ефективність (табл. 3).

Під час реєстрації атакуювальні дії поділялись на швидкі та позиційні атаки (табл. 4).

Реєструвались передачі м'яча ногою в один дотик, які виконувались у різних зонах футбольного поля [4]:

- у зоні захисту (не далі 35 метрів від лінії власних воріт);
- у зоні атаки (не далі 35 метрів від лінії воріт суперника);
- у середній зоні (між зоною захисту та атаки).

Передачі у всіх трьох зонах були класифіковані за напрямком:

- атакуювальні передачі, коли м'яч спрямовується вперед;
- передачі, які конструюють, коли м'яч спрямовується назад або поперек поля.

Під час обробки даних підраховувалась кількість передач м'яча, і визначалась їх ефективність по зонам їх виконання та напрямку (табл. 5).

Також були отримані показники доставки м'яча в штрафну площину воріт суперника (табл. 6).

Таблиця 3

Атакувальні та оборонні техніко-тактичні дії команди «Геліос» м. Харків за перше коло XXIII чемпіонату України з футболу в першій лізі (n=10)

№ з/р	Показники техніко-тактичної діяльності		У середньому за гру, $\bar{X} \pm m$
1.	Кількість атак своєї команди	Успішні	21,5±2,29
		Зірвані	103,9±7,1
		Усього	125,4±8,8
2.	Ефективність атакувальних дій, %		16,95±1,19
3.	Ефективність оборонних дій, %		84,8±1,1
4.	Кількість атак команди суперника	Успішні	17,2±1,55
		Зірвані	97,1±7,0
		Усього	114,3±7,9
5.	Ефективність атакувальних дій, %		15,01±1,07
6.	Ефективність оборонних дій, %		82,97±20,3
7.	Кількість проникаючих атак своєї команди	Успішні	20,3±2,2
		Зірвані	63,0±4,15
		Усього	83,3±5,2
8.	Ефективність атакувальних дій, %		24,2±1,88
9.	Ефективність оборонних дій, %		78,86±1,34
10.	Кількість проникаючих атак команди суперника	Успішні	16,3±1,12
		Зірвані	61,2±2,97
		Усього	77,5±3,36
11.	Ефективність атакувальних дій, %		21,05±1,34
12.	Ефективність оборонних дій, %		75,7±1,88

Таблиця 4

Середні показники швидких та позиційних атак команди «Геліос» та їх ефективність за перше коло XXIII чемпіонату України з футболу в першій лізі (n=10), $\bar{X} \pm m$

Загальна кількість	Швидкі атаки			Позиційні атаки		
	Кількість	% серед усіх атак	Ефективність, %	Кількість	% серед усіх атак	Ефективність, %
119,7±6,67	84,0±4,95	70,27±2,09	17,09±1,26	35,7±3,43	29,73±2,09	17,84±2,5

Таблиця 5

Об'єм та ефективність передач м'яча в один дотик, які виконали гравці команди «Геліос» Харків за перше коло XXIII чемпіонату України з футболу в першій лізі (n=10), $\bar{X} \pm m$

№ з/р	Спрямованість передач	Передачі в зоні оборони		Передачі в середній зоні		Передачі в зоні атаки		Усього	
		Кіл-сть	Еф., %	Кіл-сть	Еф., %	Кіл-сть	Еф., %	Кіл-сть	Еф., %
1.	Атакувальні (уперед)	22,5±1,39	50,9±4,39	36,2±2,41	49,7±2,06	8,72±0,94	29,09±6,84	67,4±3,13	48,09±2,33
2.	Тих, що конструюють (назад і поперек)	9,18±1,25	97,7±2,27	30,0±3,99	90,3±1,33	6,54±0,49	74,88±2,4	45,7±5,05	89,5±1,0
3.	Загальна кількість передач	31,7±1,8	64,6±3,35	66,2±5,57	67,3±2,15	15,3±1,33	49,7±3,57	113,2±7,29	64,4±2,0

Таблиця 6

Середні данні доставки м'яча в штрафну площу гравцями команди «Геліос» м. Харків за перше коло XXIII чемпіонату України з футболу в першій лізі (n=10), $\bar{X} \pm m$

Перший тайм		Другий тайм		Усього за гру	
Кількість	Коефіцієнт браку, %	Кількість	Коефіцієнт браку, %	Кількість	Коефіцієнт браку, %
13,1±1,52	34,14±2,69	16,5±2,83	33,77±4,83	29,6±3,18	33,17±2,45

Таблиця 7

Показники команди «Геліос» м. Харків за перше коло XXIII чемпіонату України з футболу в першій лізі

Усього ігор	20
Усього забито	16
Забито в домашніх іграх	9 (56,25%)
Забито у виїзних іграх	7 (43,75%)
Усього пропущено	29
Пропущено у домашніх іграх	10 (34,48%)
Пропущено у виїзних іграх	19 (65,52%)
Забито в середньому за гру	0,8
Пропущено в середньому за гру	1,45
Набрано очок удома	14/30 (46,67%)
Набрано очок в гостях	6/30 (20%)
Сама крупна перемога	3:2 – «Нафтовик-Укрнафта»
Сама крупна поразка	1:4 – МФК «Миколаїв»
Ігор без пропущених голів	6 (30%)
Ігор без забитих голів	8 (40%)
Вольових перемог	0
Вольових нічиїх	4
Безвольних поразок	1
Безвольних нічиїх	1
Крупних перемог	0
Крупних поразок	2
Автоголів (забито/пропущено)	0/0
Попереджень (у середньому)	53 (2,65)
Вилучень (у сер.) – Одразу/2ЖК	4 (0,2)–1/3
Гравців, яких виступало	27
Відвідуваність (усього/середня)	30871/1544

У табл. 7 наведені загальні статистичні дані команди «Геліос» м. Харків за перше коло.

Було розглянуто загальну кількість м'ячів, які були забиті під час матчів (домашніх та на виїзді) команди «Геліос» м. Харків (рис. 2).

У часові відрізки з першої до п'ятої хвилини та

у відрізках з 16 по 30, а також з 36 до 40 хв матчу не було забито не одного гола. З 41 по 45 хв було забито 2 м'ячі. У другому таймі команда «Геліос» забивала на кожній п'ятихвилині, окрім часового відрізка з 51 по 55 хв. Найбільшу кількість голів команда «Геліос» забивала у кінці гри (з 86 по 90 хв).

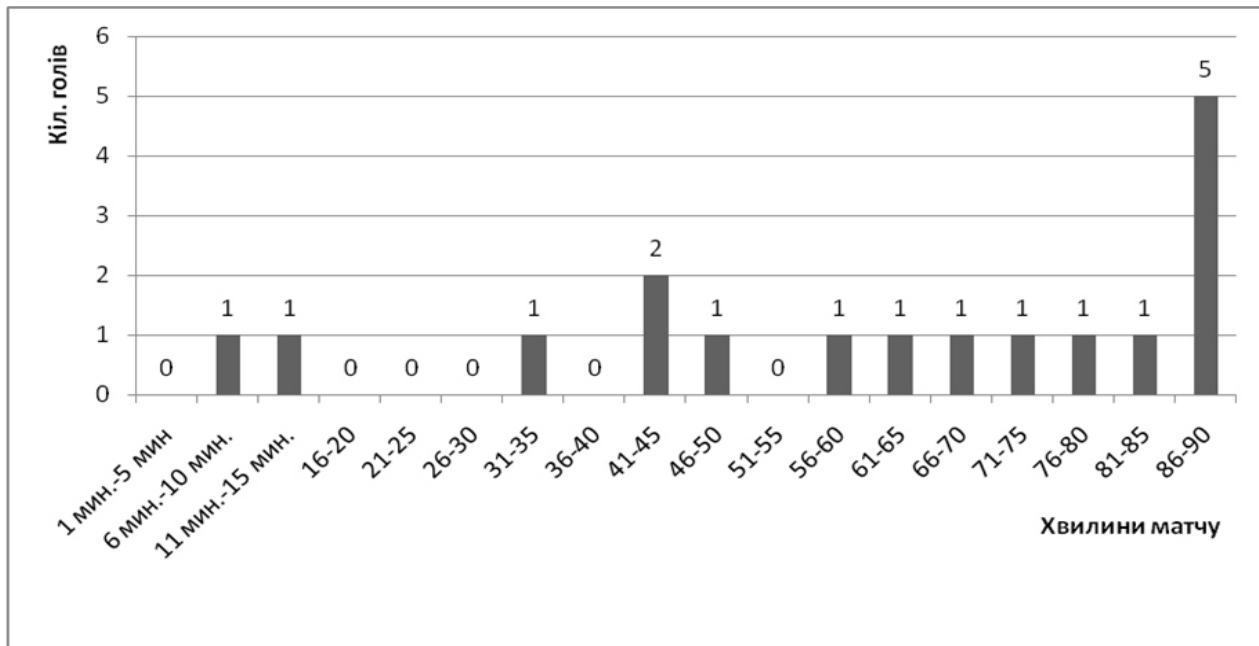

Рис. 2. Кількість м'ячів, забитих у різні часові відрізки гри команди «Геліос» м. Харків у XXIII чемпіонаті України з футболу в першій лізі

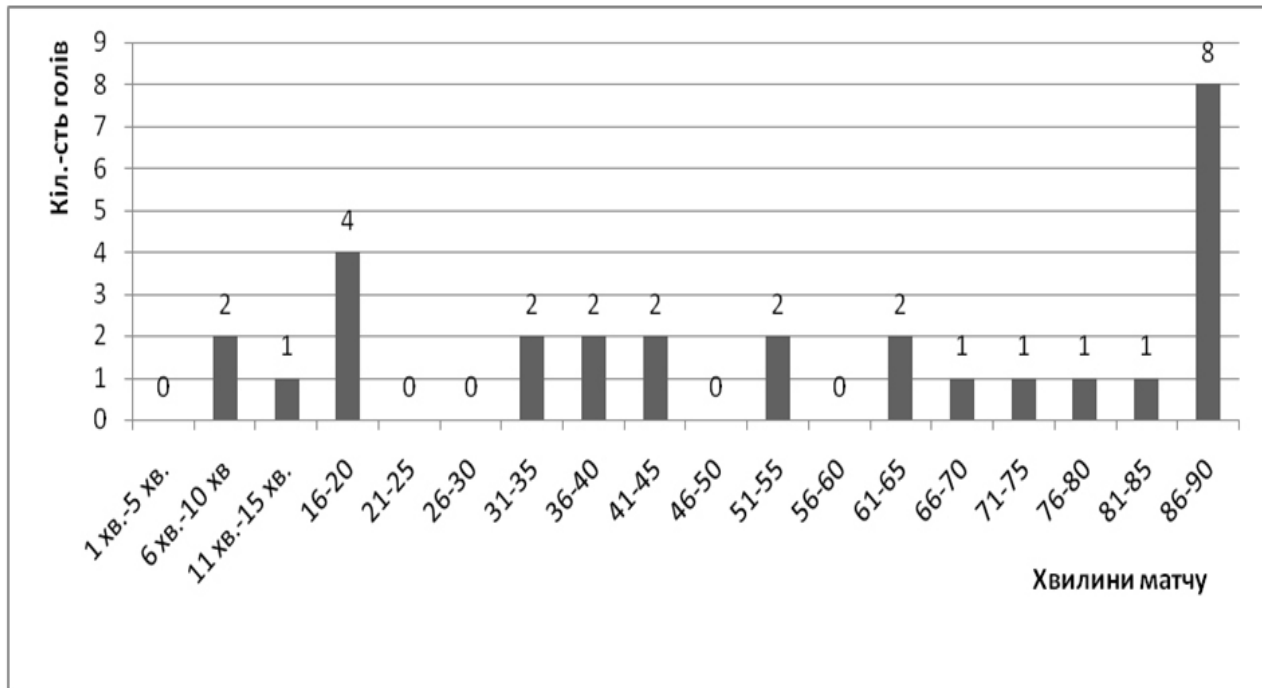

Рис. 3. Кількість м'ячів, пропущених у різні часові відрізки гри команди «Геліос» м. Харків у XXIII чемпіонаті України з футболу

Найбільшу кількість м'ячів (рис. 3) у першому таймі команда «Геліос» пропускає з 16 по 20 хв (4 м'ячі).

Проте найбільшу кількість голів (8) забивається у ворота команди з 86 по 90 хвилини матчу.

Висновки:

1. Визначено модельні командні характеристики техніко-тактичної підготовленості, які можна порівнювати з показниками попередніх чемпіонатів, де приймала участь команда «Геліос» м. Харків, а також зі вказаними у літературних джерелах фахівцями.

2. Окрім кількісних даних, отримано якісні показники (коефіцієнт браку) як командні, так і окремо по кожному техніко-тактичному прийому.

3. Отримані характеристики дозволяють вносити корективи в навчально-тренувальний процес даної команди для удосконалення спортивної майстерності.

Перспективи подальших розвідок. Будуть продовжені педагогічні спостереження за ігровою діяльністю даної команди для корекції навчально-тренувального процесу та успішних виступів у подальшому.

Список використаної літератури:

1. Журид С. Н. Исследование соревновательной деятельности футболистов высокой квалификации / С. Н. Журид // Практикум з футболу. Федерація футболу України; Науково-методичний відділ. – Київ, 2000. – С. 15–20.
2. Журид С. Н. Сравнительный анализ командных технико-тактических действий команд по футболу высшей и первой лиг Украины / С. Н. Журид // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2007. – № 12. – С. 139–144.
3. Лисенчук Г. А. Управление подготовкой футболистов / Г. А. Лисенчук. – Киев : Олимпийская литература, 2003. – 270 с.
4. Перевозник В. И. Исследование технико-тактических действий команды «Металлист» г. Харьков в первых половинах 20 и 21 чемпионатов Украины в Премьер-лиге (2010–2012 гг.) / В. И. Перевозник, В. А. Марченко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2012. – № 5(2). – С. 62–67.
5. Платонов В. Н. Подготовка квалифицированных спортсменов / В. Н. Платонов – М. : ФиС, 1986. – 288 с.
6. Платонов В. Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В. Н. Платонов. – К. : Олимпийская литература, 1997. – С. 351–392.
7. Шамардин В. Н. Научно-методическое обеспечение подготовки футболистов высокой квалификации / В. Н. Шамардин. – Киев : Научно-методический (технический) комитет Федерации футбола Украины. – 2001. – 66 с.
8. Шамардин В. Н. Зависимость результата игры от структуры технико-тактической деятельности и физической подготовленности футбольной команды высшей квалификации / В. Н. Шамардин // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2011. – № 2. – С. 66–69.
9. Сычев Б. В. Модельные характеристики мастеров футбола. Справочно-информационные материалы / Б. В. Сычев, Н. С. Каштанов, В. Н. Зуб, В. И. Перевозник. – Харьков : ХаГИФК. – 1994. – 84 с.

Стаття надійшла до редакції: 25.09.2014 р.

Опубліковано: 31.10.2014 р.

Аннотация. Ребаз Слеман. Технико-тактическая подготовленность команды «Гелиос» г. Харьков за первый круг XXIII чемпионата Украины по футболу в первой лиге 2013–2014 гг. **Цель:** определение модельных характеристик командной технико-тактической подготовленности команды, участвующей в чемпионате Украины первой лиги. **Материал и методы:** исследования проводились с помощью метода экспертной оценки. В качестве экспертов были задействованы 5 специалистов футбола. **Результаты:** проанализированы средние значения зарегистрированных величин за 10 игр. Анализируются различные технико-тактические действия и их процентное соотношение в общей структуре игры команды, статистика за 20 игр, а также отдельные показатели игры команды «Гелиос» г. Харьков. **Выводы:** получены количественные и качественные показатели (коэффициент брака) как по командным технико-тактическим действиям, так и отдельно по каждому технико-тактическому приему. Полученные характеристики позволяют вносить коррективы в учебно-тренировочный процесс данной команды для совершенствования спортивного мастерства.

Ключевые слова: технико-тактические действия, общее количество действий, коэффициент брака, процентное соотношение различных технико-тактических действий в общей структуре игры команды.

Abstract. Rebaz Sleman. Technical and tactical training team «Helios» Kharkiv in the first round of XXIII Ukrainian football championship in the premier league 2013–2014. **Purpose:** to define the characteristics of the model command of technical and tactical training team participating in the Ukrainian Premier League First League. **Material and Methods:** the research was conducted using the method of peer review. The experts were involved 5 specialists football. **Results:** the mean values for the analyzed variables in 10 games. The various technical and tactical actions and their percentage in the overall structure of the game team statistics for 20 games, as well as some indicators of team play «Helios» Kharkov. **Conclusions:** the obtained quantitative and qualitative indicators (coefficient of marriage) as a team on the technical and tactical actions, as well as separately for each technical and tactical reception. The performances allow you to make adjustments to the training process this command to improve sportsmanship.

Keywords: technical and tactical actions, the total number of operations, the ratio of marriage, the percentage of the various technical and tactical actions in the overall team play.

References:

1. Zhurid S. N. Praktikum z futbolu. Federatsiya futbolu Ukraini [Workshop on football. Football Federation of Ukraine], Kiiv, 2000, pp. 15–20. (rus)
2. Zhurid S. N. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2007, vol. 12, p. 139–144. (rus)
3. Lisenchuk G. A. Upravleniye podgotovkoy futbolistov [Management training of footballers], Kyiv, 2003, 270 p. (rus)
4. Perevoznik V. I., Marchenko V. A. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2012, vol. 5(2), pp. 62–67. (rus)
5. Platonov V. N. Podgotovka kvalifitsirovannykh sportsmenov [Training of qualified athletes], Moscow, 1986, 288 p. (rus)
6. Platonov V. N. Obshchaya teoriya podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte [General theory of training athletes in Olympic sports], Kyiv, 1997, pp. 351–392. (rus)
7. Shamardin V. N. Nauchno-metodicheskoye obespecheniye podgotovki futbolistov vysokoy kvalifikatsii [Scientific and methodological support football training qualifications], Kyiv, 2001, 66 p. (rus)
8. Shamardin V. N. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2011, vol. 2, pp. 66–69. (rus)
9. Sychev B. V., Kashtanov N. S., Zub V. N., Perevoznik V. I. Modelnyye kharakteristiki masterov futbola [Model characteristics Masters Football], Kharkov, 1994, 84 p. (rus)

Received: 25.09.2014.

Published: 31.10.2014.

Ребаз Слеман: Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, Харків, 61058, Україна.

Ребаз Слеман: Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская, 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Rebaz Sleman: Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

E-mail: Rebaz.kurd@mail.ru